

سرشناسه:	لشگری، امیر، ۱۳۶۳ -
عنوان و نام پدیدآور:	گونه‌شناسی و ساختارشناسی نقل مذهبی-شیمی در ایران و تمهیدات ادبی-اجرائی آن: بررسی منقبت، مرثیه و حماسه‌خوانی در ایران / نویسنده امیر لشگری [صحیح: امیر لشگری].
مشخصات نشر:	تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرکز هنرهای نمایشی، انتشارات نمایش، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری:	۱۲۰ص.
فروست:	انتشارات نمایش: ۳۹۸.
شابک:	978-600-5765-50-2
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیا
یادداشت:	کتابنامه: ص. [۱۰۸-۱۱۱].
عنوان دیگر:	بررسی منقبت، مرثیه و حماسه‌خوانی در ایران.
موضوع:	نقالی — ایران
موضوع:	نقالی
موضوع:	رده‌خوانی
موضوع:	روحه‌خوانی
شناسه افزوده:	ایران - وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرکز هنرهای نمایشی، انتشارات نمایش
رده بندی کنگره:	۱۳۹۰۴۲۱۲P1۲ / ۵۷۶۵۵۰۲
رده بندی دیویی:	۷۹۰/۰۴
شماره کتابشناسی ملی:	۲۶۱۸۸۹۸

نمایش

انتشارات نمایش

گونه‌شناسی و ساختارشناسی نقل مذهبی - شیمی در ایران و تمهیدات ادبی - اجرائی آن (۳۹۸)

نویسنده: امیر لشگری

ناشر: انتشارات نمایش

صفحه‌آرآه: شیمآ تجلی

ویراستار: مونا محمدزاده

طراح جلد: بهرام شادانفر

تیراژ: ۲۰۰۰

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۲

قیمت: ۶۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۷۶۵۵۰۲

تهران، بلوار کریم‌خان زند، خیابان استاد نجات‌اللهی، کوچه ارشد، پلاک ۱۰. تلفن: ۸۸۹۲۰۳۶۱

فهرست مطالب

مقدمه ----- ۷

فصل اول: مختصری در باب نقالی ایرانی ----- ۹

۱-۱. تعریف نقالی و چیستی آن ----- ۱۱

۱-۲. تاریخچه‌ای کوتاه از نقالی در ایران ----- ۱۱

۱-۳. نگاهی اجمالی به انواع نقل در ایران ----- ۱۳

۱-۴. انواع نقل از منظر اجرایی ----- ۲۰

فصل دوم: معنانشناسی تاریخی - توصیفی، انواع نقالی مذهبی -

ایرانی ----- ۲۳

۱-۲. مذنب‌خوانی ----- ۲۵

۲-۲. روضه‌خوانی ----- ۳۰

۳-۲. سخبوری ----- ۴۷

۴-۲. برده‌خوانی (اسمایل‌گردانی، برده‌داری) ----- ۵۳

۵-۲. حمزه‌خوانی ----- ۶۵

۶-۲. حمزه‌خوانی ----- ۶۷

فصل سوم: بررسی شیوه پرداخت و تمهیدات، ادبی - اجرایی نقالی

مذهبی - شیعی ----- ۶۹

۱-۳. عناصر اجرایی دخیل در نقالی مذهبی ----- ۷۱

۲-۳. تخیل نمایشی نقال ----- ۹۱

۳-۳. ساختار و روش‌های روایی مورد استفاده در نقالی ----- ۹۴

فصل چهارم: جمع‌بندی و نتیجه‌گیری ----- ۱۰۱

منابع و مأخذ ----- ۱۰۹

پی‌نوشت‌ها ----- ۱۱۳

www.ketab.ir

مقدمه

ایرانیان همواره در طول تاریخ نشان داده‌اند که ملتی قصه‌گویند و قصه‌گویی منش همیشگی آنان بوده است؛ از دیرباز قصه‌گویی در سرزمین ایران رایج بوده و در طول تاریخ شکل‌های مختلفی به خود گرفته است. از شکل‌ها قصه‌گویی در ایران می‌توان به نوع مذهبی آن اشاره کرد که از تنوع بسیاری برخوردار بوده و در سطح کشور، از شهرهای بزرگ گرفته تا روستاهای کوچک در دورافتاده‌ترین نقاط ایران، گسترش یافته است. قصه‌گویی ایرانی به کرات و شکل‌های مختلف، موضوع پژوهش محققان غربی و علمای انسانی و اجتماعی قرار گرفته است و کتاب‌ها و مقالات بسیاری در این زمینه به طبع رسیده است؛ حتی که محور اصلی این پژوهش نیز که به صورت کتب غربی شده قصه‌گویی مذهبی - برنی و بررسی نوع آن می‌باشد.

هدف و غایت پژوهشگر از انجام این تحقیق پرا واضح است: از آنجایی که نقالی مذهبی - برنی، هنری شفاهی بوده و در حد سینه‌به‌سینه نسبت به دیگر گونه‌های نمایشی ایرانی از جمله تعزیه (نمایش آیینی - سنتی ایران) محفوظ مانده است، بیم آن می‌رود که با حذف تدریجی نقالان از جامعه ایرانی، این گونه نمایشی نیز از بین برود. به همین دلیل نیاز به ارزش‌گذاری به این هنر و شناخت و معرفت بیشتر و همچنین مکتوب کردن ویژگی‌های آن، احساس می‌شود. قابل ذکر است که این هنرها در نسخه‌های تعزیه نیز رسوخ کرده و در نمایش‌های مذهبی ایرانی موج می‌زنند؛ بنابراین مطالعه نمایش ایرانی مستلزم شناختی جامع در این رابطه است. آنچه بیش از همه ضرورت انجام چنین پژوهشی را بر ما آشکار می‌کند، عدم وجود مطالعه‌ای همه‌جانبه در این زمینه است؛ چنان‌که بیشتر مطالعات انجام گرفته، تنها جنبه‌ای توصیفی - تاریخی داشته و از یک نگاه علمی و آکادمیک نسبت به خود این هنرها و موشکافی ساختار درونی آنها بی‌بهره‌اند. نقل‌های مذهبی به نسبت

نقل‌های حماسی - ملی کمتر از سوی پژوهشگران و محققان مورد ملاحظه قرار گرفته‌اند تا آنجا که به جز مواردی انگشت‌شمار که آن هم بیشتر در سطح تعریف عناوین بوده و کمتر به ابعاد موضوع و تحلیل آن پرداخته شده است، پژوهش جامع و مفصلی در این زمینه صورت نگرفته است. از این رو نگارنده در این کتاب سعی بر آن داشته تا با تفصیل بیشتر و از منظری علمی‌تر، این هنرها را مورد مذاقه و بررسی قرار داده و تحلیلی هرچند کوتاه ارائه دهد تا آغازی برای پژوهش‌های آتی و تکمیلی در این زمینه باشد.

منابع مورد استفاده در این پژوهش، کتاب‌ها، مقالات و گفته‌های استادان اهل فن و آشنا با نمایش‌های ایرانی است که سال‌های زیادی از زندگی خود را وقف شناخت و غور در آیین‌ها و سنت‌های ایرانی کرده‌اند. آنها همواره تلاش‌شان بر این بوده که از فراموشی این رسوم در گذر زمان جلوگیری شود و زحمت ثبت مکتوب این هنرها را تقبل کرده‌اند تا به عنوان سندی در دست آیندگان قرار بگیرد. روش این تحقیق توصیفی - تحلیلی مبتنی بر منابع کتابخانه‌ای و تاریخی بوده و در انجام آن از سفرنامه‌های موجود، بهره‌ی بسیار برده شده است. در طی فرآیند انجام پژوهش و تدوین کتاب حاضر، تحقیق میدانی نیز شامل گفت‌وگو و مصاحبه با استادان با تجربه و هنرمندان فعال در زمینه نقالی مذهبی نیز در دستور کار قرار گرفت که بسیار مفید واقع شد. به امید آن روز که تمهید و تنظیم دایره‌المعارف بزرگ نمایش‌های ایرانی و بومی کشور، به همت محققین و صاحبان قلم و با حمایت مادی و معنوی مراکز ذیل‌ربط انجام پذیرد و مرجع جامعی در این زمینه، در اختیار علاقه‌مندان قرار بگیرد.